Contributed by Peter Drucker
zondag, 10 februari 2013 - Last Updated zondag, 10 februari 2013

Het gaat niet goed in Palestina, en er zijn niet veel linkse ontwikkelingen binnen HLBT-bewegingen (Homo-Lesbo-Biseksueel-Transgender). Dat maakt het nog leuker een boek te lezen dat hoopvol stemt over beide.

Sarah Schulman, de schrijfster van Israel/Palestine and the queer international, is een doorgewinterd activiste en al jarenlang actief in New York in groepen als de HLBT groep ACT UP. Maar ze is vooral de auteur van zeventien boeken, waarvan de meeste romans. Dat merkt de lezer ook. Schulman is misschien geen theoretica, maar ze weet wel een eerlijk – soms overdreven eerlijk over haar eigen naïviteit en onwetendheid – onderhoudend, spannend en hartverwarmend verhaal te vertellen.

Het verhaal begint met een persoonlijke noot in 2009, als Schulman wordt uitgenodigd een lezing te geven op de universiteit van Tel Aviv. Op dat moment is ze nog wat ze ‘progressief behalve over Palestina’ noemt; over Israël heeft ze niet veel nagedacht. Ze vraagt dus advies van linkse mensen die ze vertrouwt: grotendeels andere lesbiennes, uit de Verenigde Staten of Israël, en zoals ze later ongemakkelijk constateert, vooral andere joden: mensen als de vooraanstaande queer theorist Judith Butler. Toch luidt het advies dat ze krijgt meestal: als de reis door de Israëlische staat wordt betaald, zeg dan maar nee.

‘Nee’ wordt het dus. Schulman vindt het echter jammer om de Israëlische queers die haar hebben uitgenodigd teleur te stellen, zowel voor haar als voor hen. Ze zoekt dus een andere manier om een reis te maken. Dit brengt haar in contact met het Palestijnse comité dat toeziet op de boycot van Israëlische universiteiten, en daardoor met Palestijnse HLBT-activisten. Dit is het begin van een intensieve samenwerking tussen de Palestijnen en ‘al-Schulman’ (zoals ze haar dopen), die in 2011 tot de organisatie leidt van ‘al-Tour’: een succesvolle tournee door de VS van Palestijnse queers voor BDS (boycot, desinvesteringen en sancties). De samenwerking legt ook de basis voor hechte vriendschappen.

Doorbraak

De snelle groei van de BDS-beweging is in de laatste jaren de meest hoopvolle ontwikkeling die er rond Palestina is geweest. En het verzet van HLBTs tegen de pinkwashing van Israël (de bewuste poging van de Israëlische overheid om een progressief imago te claimen door op te scheppen over homo-rechten) en hun inzet voor BDS zijn misschien wel het grootste linkse HLBT-initiatief geweest. In de beide ontwikkelingen heeft Schulman een sleutelrol gespeeld.

Daarbij heeft ze baat gehad van haar naamsbekendheid, haar organisatorische talenten en haar kennis van HLBT-gemeenschappen in de VS. Maar de timing was ook gunstig. Radicale queers in de

VS, die volgens haar ‘walgen van het huwelijk en het leger’, stonden open voor een echte solidariteitscampagne. En ze hadden sympathieke Palestijnse bondgenoten, getalenteerde HLBT-activisten die al op het punt stonden van een internationale doorbraak.

Schulman laat zien hoe snel ze heeft geleerd. Nog in 2010 is voor haar publieke erkenning door de Palestijnse boycotleider Omar Barghouti van de rol van HLBTs in de beweging het allerbelangrijkste. De lezer voelt met haar mee als ze haar zin niet krijgt. En ook nauwelijks een jaar daarna, als Barghouti op de radio de rechten verdedigt van HLBTs in Palestina. Ontroerend is Schulmans bekentenis op het moment van haar zege: ‘Ook ik ben veranderd.’

Europa

Hoewel het verhaal zich vooral afspeelt in de VS en Israël/Palestina, maakt Europa (zelfs Nederland) er ook deel van uit. Schulmans Palestijnse lesbische maatje Haneen Maikey is ook in Nederland uitgenodigd voor een workshop over pinkwashing. (Mikki Stelder van het Nederlandse Queeristan-collectief wordt door Schulman bedankt.) Ook de Portugese homo-activist Sergio Vitorino (lid van onze zusterorganisatie PSR) wordt genoemd.

Toch was Schulmans houding over Europa zelfs voor mij (als geboren Amerikaan) een verbazing. Voor Schulman is Europa in de eerste plaats het werelddeel waar de Holocaust plaatsvond. Nog steeds geeft ze Theodor Herzl, grondlegger van het zionisme, gelijk in zijn stelling dat de joden in Europa nooit veilig kunnen zijn – al voegt ze toe dat ook moslims hier niet veilig zijn. De geschiedenis van Europees internationalistisch links – inclusief die van ‘niet-joodse joden’ als Karl Marx en Rosa Luxemburg – lijkt voor haar niet te bestaan. Voor haar is de beste plek voor joden het multiculturele New York. Genoeg stof voor een discussie, het boek is een mooi begin.

Sarah Schulman. Israel/Palestine and the queer international. Durham: Duke University Press, 2012. 204 p. €20,99.

Dit artikel verscheen eerder in Grenzeloos, het tijdschrift van de Nederlandse SAP.

Peter Drucker praat op de Antikapitalistische lenteschool 2013 in de werkgroep sexualiteit in een neoliberale tijd.